

A punk és skinhead zene a nyolcvanas évek elején ^[1]

A Mos-OI! zenekar koncertje és pere 1983-ban

„Idős nyugdíjas vagyok, és nagyon félttem az unokámat. Egy éve teljesen kivetkőzött magából, „punk” lett. A ruházata és az egész magatartása borzasztó. Állandóan pank [!] koncertekre jár, és a magnóján ilyeneket hallgat. Ha a barátai feljönnek, fasiszta dolgokról beszélnek, szidják a rendszert, a kommunistákat és mindenféle vad dolgokat terveznek. Egészen kivetkőznek magukból és fasiszta ordítózásokat [!] csinálnak. Közöttük van a Mosoly [!] nevű zenekar, akiknek a cigányokról meg a rendőrségről szóló száma a mellékelt kazettán van.”

Bevezető

A nyolcvanas évek elején virágzott a punkzene és a punk szubkultúra Magyarországon. Képviselői a polgárpukkasztás és a megbotránkoztatás különféle viselkedési és öltözködési formáin túlmenően az antikommunista lázadás szóbeli attitűdjeit is magukévá tették. Nem elhanyagolható tényező, hogy ez utóbbiban tértek el jelentősen a nyugat-európai punk modelltől. Nagy számban alakultak a jobb vagy rosszabb zenét játszó punk zenekarok véleményük és lázadásuk (ön)kifejezésére, és rendszerellenes szövegeik és botrányos koncertjeik gyakran adtak okot hatósági fellépésre (ettől függetlenül nem mindig kellett botrány ahhoz, hogy a puhuló diktatúra néhány túlbuzgó hatósági embere minden ok nélkül beavatkozzon egy koncert menetébe vagy egy együttes működésébe).

A punkok mellett párhuzamosan, sőt az első időszakban a punkokból alakulva azonban már bontogatta szárnyait egy sokkal erőszakosabb ifjúsági szerveződés, a skinheadek (bőrfejűek) mozgalma is.

A néven kívül az öltözködési stílus és az életérzés is nyugati mintájú. A hatvanas években Nagy-Britanniában megszületett szubkultúra a nyugatról becsempészett magazinok és különféle hanganyagok segítségével érkezett Magyarországra. A dühös, de ritmikus zene, valamint az egyszerű, közérthető elemekből álló gondolatvilág számos fiatalot megfogott magának, és a nyugati minta hamarosan jellegzetes magyar problémákkal, rendszerkritikával és történelmi érzésekkel töltődött fel.

Mint akkoriban minden fiatal, a zenével és a színpadon kívánták és tudták kifejezni, hangoztatni gondolataikat. Az uralkodó ideológiától eltérő véleménynek akkoriban nem is igen volt más lehetősége megjelentetni önmagát. Az első - punkokból átvedlett - skinheadek 1982 őszén határozták el, hogy a megismert új nézet- és divatrendszernek megfelelően Mos-OI! néven saját zenekart alapítanak . (Az OI! az angol skinheadek üdvözlőszava, illetve csatakiáltása volt.)

Hangsúlyozottan a saját élményanyagaik alapján a két gitáros megírta a szövegeket, amelyeket rövidesen meg is tanultak. Szerencséjükre vagy szerencsétlenségükre fellépési lehetőség is adódott a számukra: a következő év februárjában punk koncertet szerveztek az óbudai Meggyfa utcájában működő, a KISZ által üzemeltetett Mozaik Klubba, és az egyik zenekar lemondta a fellépést, a Mos-OI! pedig helyet és időt kért magának, amit a szervezők biztosítottak. Az intézmény vezetése - az akkori szokások és követelmények ellenére - nem ellenőrizte előzetesen a tervezett számok szövegeit, így játszani engedték a kopaszokat is. Gond adódott viszont a dobossal: a saját dobosuk nem jelent meg a koncert helyszínén, ezért egy másik fellépő punkzenekar dobosát kérték meg, hogy teljesen rögtönözve vállalja el a fellépést. A punk dobos a számokat korábban nem hallotta, de a gyorsan megmutatott ütemet pontosan „ledobolta” a koncerten.

Ezen az 1983. február 19-ei koncerten adta az első magyar skinhead zenekar első és egyben utolsó nyilvános koncertjét. Hat számot játszottak - [Cigánymentes övezet](#) ^[2], [Bevándorlók bére](#) ^[3], [Románia](#) ^[4], [Egyenruhám tiszta \(Rendőrdal\)](#) ^[5], [Állj át](#) ^[6], [Bakancsok és farmerek \(Skinhead induló\)](#) ^[7] - amelyek többsége kimerítette a közösség elleni izgatás fogalmát, és az addig ismert legnagyobb mértékben tartalmazott gyűlöletkeltésre alkalmas kitételeket.

Mos-OI!

E számok szövege már jellegzetesen skinhead, a botrányos megjelenítés és a zenei alap még meglehetősen punkos. A dalok tömény eszenciaként tartalmazták az országról, a cigányságról, a karhatalomról alkotott véleményüket és a rímekbe szedett, szokimondóan megfogalmazottak hosszú időre meghatározták a nyomokban kialakuló skinheadmozgalom véleményterét.

A cigányellenes szám minden teketória és mellébeszélés nélkül, egyértelműen fogalmazott. Jellegzetes az arabok, a bevándorlókról szóló dalszöveg, amely egyrészt szintén az erőszakosnak tartott és valutázással vádolt arabok kapcsán íródott, de fellelhető benne a nyugat-európai kormányok bevándorlási politikája ellen tiltakozó ottani skinek érzésvilága is. A „Románia” című szám is hosszú időre klasszikussá vált, főleg az elkövetkező évek romániai magyarellenés terrorjának fokozódása közben. Az „Egyenruhám tiszta” kezdetű és a „Dolgozó népet szolgálom” refrénű rendőrellenes dal sokáig népszerű maradt, sőt aktualitását mutatja, hogy mind a mai napig a koncertek és különféle zenekarok repertoárján szerepel. Az „Állj át” című szám különösebben nem tartalmazott „szélsőséges” kitételeket, inkább toborzódal kívánt lenni. A „Bakancsok és farmerek” kezdetű induló hamarosan egyfajta skinhead-himnusszá vált.

A Mos-OI! zenekar tagjai már a koncert után tapasztaltak kedvezőtlen jeleket a közönség egy részénél (és sok pozitív visszajelzés is érkezett), de igazi „balhé” akkor lett a dologból, amikor több hét elteltével egy névtelen feljelentés alapján letartóztatta őket a rendőrség. A névtelen feljelentést a kerületi rendőrkapitányság

Közben a koncerten elhangzott szövegek eljutottak a hivatalos kultúrpolitika korifeusainak a fülébe is. A CPg által szókimondó **dalban** ^[10] megénekelt Erdős Péter , a korszak mindenható popmenedzsere a „Felszólalás a szennyhullám ügyében” című írását egy irodalmi folyóirat közölte le, melyben mind a koncerten elhangzott dalokat, mind pedig az egész punkmozgalomról vallott véleményét belefoglalta. E cikkben a Mos-OI! szövegeit is határozottan elítélte.

A két nevezett együttes pere majdnem párhuzamosan futott egymással. A CPg zenészei végül 2-2 évi letöltendő börtönt **kaptak** ^[11], a Mos-OI! tagjai pedig felfüggesztettet. Azóta több fórumon elhangzott az a vélemény, hogy az eltérő ítéletek alapján a Kádár-rendszer jobban tolerálta a rasszizmust, mint az antikommunizmust. A bírósági ügyek eltérő kimenetelének oka inkább abban keresendő, hogy míg a CPg már sokadjára, több éven keresztül ingerelte a hatalmat, a Mos-OI!-nak ez volt az egyetlen koncertje, ráadásul fizetett ügyvédek voltak, míg a punkoknak kirendelt védőik, akik alig szólaltak fel a tárgyaláson. A CPg tagjainak nagyobb része nagykorú volt, egyetlen fiatalokú tagja felfüggesztett börtönbüntetést kapott.

Tanulságos az is, hogy a nyolcvanas években szervezkedő „demokratikus ellenzék” a pereket élénk, a vádlottakkal szimpatizáló figyelemmel kísérte, és a *Beszéő* című illegális folyóirat többször beszámolt a perekről. Természetesen nem kell ebben valami nacionalista megnyilvánulást látni, hanem inkább az általuk élesen bírált politikai rend illetén ügyekben való illetéktelenségét kárhoztatták, és kifejezték egyet nem értésüket a politikai jellegű perek alkalmazása ellen, bárkik is kerüljenek a hatalom célkeresztjébe .

Ez a két per akkoriban nagy visszhangot és félelmet váltott ki a punkmozgalmon belül. A többi punk együttes tagjai közül senki nem kívánt börtönbe vagy bíróság elé kerülni, és a perek intő példaként szolgáltak számukra, hogy milyen határig lehet egy amatőr zenekarnak elmenni. A punk zenekarok ezt követően felhagytak minden olyan dalszöveg előadásával, amelyik nyíltan vagy erősebben tartalmazott rendszerellenes kitételeket, illetve rasszistának minősíthető mondanivalót. A nyolcvanas évek végén a punk-mozgalom egyre inkább az anarchizmus felé sodródott, de a manapság ismert szélsőbaloldali attitűd végső formáját csak a rendszerváltás után vette fel. A skinhead-mozgalom pedig mind jobban megerősödött, 1986-1987-ben szakított a punkokkal, és egyre több punk koncertet vertek szét a kopaszok.

A koncertről készült felvétel minden hatósági intézkedés ellenére szinte az egész országban elterjedt, és a kamaszok kézzől-kézre adták az agyonmásolt magnófelvételeket. A rendőrség az eset után még évekig kereste és kobozta el a fellelhető példányokat .

A szellemet azonban jó ideig nem lehetett a palackba visszazárni: a Mos-OI! példáján és szövegein felbuzdulva „felütötte (bőr)fejét” a magyar skinhead-mozgalom, bár a két mozgalmat még egy ideig nem lehetett különválasztani.

A Mos-OI!-t már a per előtti időszakban személyi ellentétek robbantották szét, de 1984-ben újra összeálltak (az eredeti dobosukkal!), s egy-két titkos koncertet megszerveztek , illetve a következő évben rögzítették a kor lehetőségeihez képest profi minőségű demójukat. Ezen már nincs nyoma a szélsőséges szövegeknek, semleges OI! zene hallható rajta. (Ellenben megírták és eljátszották az Erdős Péter cikkcímére válaszoló a „**Szennyhullámhoz tartozom**” ^[12] című számot.)

A zenészek, bár szabadlábban maradtak, négy évig meg se nagyon mukkanhattak, hiszen azonnal „bevarták” volna őket. Ezt a négy év kényszerű hallgatást és téltlenséget bírták a legnehezebben.

Az énekes máig fellép, ha nem is a Mos-OI! együttes keretében. A két gitáros valamivel később az akkor divatos új hullám zenei irányzat felé fordult. Az ominózus koncertről hiányzó dobosról - aki később több, meglehetősen népszerű zenekart is alapított és vezetett - az ezredforduló környékén kiderült, hogy ügynöknek szervezte be a III/III, és a rendszerváltást megelőző években eléggé lelkesen jelentett a környezetéről. Ezért felmerült vele kapcsolatban az a gyanú, hogy nem véletlenül maradt távol az 1983. február 19-ei koncerttől. Igaz vagy nem, a hivatalos dokumentumok szerint csak 1987-ben szervezték be.

Néhány évvel ezelőtt egy kiadó újrateverve kiadta volna a Mos-OI! nótákat, azonban egy ügyvéd lebeszélte őket erről.

A közölt dokumentumok többsége az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának anyagából származik. A közlés során a személyneveknek csak a kezdetbetűit adtuk meg, annak ellenére, hogy mindhárom zenész - valamint a távol maradó dobos - neve ismert, nyomtatásban, internetes cikkekben már többször megjelent. A szövegközlésben a vesszőhibák javítottuk, a jelentősebb elírásokat [!] jellel jelöltük. A kihagyásokat zárójelbe tett pontokkal jelöltük. A szövegekben Mosoly-nak írt zenekarnevet meghagytuk.

Források

Névtelen feljelentés a Mos-OI! 1983. február 19-ei koncertfelvétele ügyében

1983. május 8.

Másolat

Tisztelt Főkapitányság!

1983. május 8.

Idős nyugdíjas vagyok, és nagyon féltém az unokámat. Egy éve teljesen kivetkőzött magából, „punk” lett. A ruházata és az egész magatartása borzasztó. Állandóan pank [!] koncertekre jár, és a magnóján ilyeneket hallgat. Ha a barátai feljönnek, fasiszta dolgokról beszélnek, szidják a rendszert, a kommunistákat és mindenféle vad dolgokat terveznek. Egészen kivetkőznek magukból és fasiszta ordítózásokat [!] csinálnak. Közöttük van a Mosoly [!] nevű zenekar, akiknek a cigányokról meg a rendőrségről szóló száma a mellékelt kazettán van. Ha meghallgatják, belátják, hogy nem ok nélkül féltém az unokámat, akit megnevezni nem akarok. Kérem, hogy ezeket a szörnyetegeket csukják be, vagy valahogy szüntessék meg azt, hogy metelyezzék a többi fiatalokat. Kikutattam az unokám holmiját és megtaláltam a címüket. Köztük a vezér egy Sz. Gy. nevű, aki a D. utca 18-ban lakik, a másik leghangosabb E. J., akit csak Ramónnak hívnak és a K. utca 41-ben lakik, van még egy barátjuk a P. nevű, aki a B. utca 11-ben lakik, (...).

Valószínűleg, ha őket el lehetne távolítani, nem vadulnának tovább itt a fiatalok. A kazettát, amit küldök, a fiam (!) vette fel, amikor Óbudán volt egy koncert februárban. Röhögve mesélték, hogy egy pártházban volt a koncert. Én egy becsületes állampolgár vagyok, nem vagyok párttag, de ezek rosszabbak mint a nyilasok voltak. Nagyon kérem segítsenek.

Id. B. János sk

Ui [utóirat]: Kérem elnézésüket, hogy nem írom ki a nevemet, címemet, de meggyőződésem, hogy az unokám is teljesen megváltozik, ha ezek innen elkerülnek, nem akarom, hogy őt is belekeverjék ezek.

A másolat hiteles:

Kovács Sándorné

Kovács Sándorné II. o. it.

A Budapesti Rendőrkapitányság jelentése a Mos-O! zenekar ügyében megkezdett nyomozásról

1983. május 17.

Budapesti Rendőrkapitányság

III/1. Alosztály

Szám 221-Bü-118/17/1983.

Szigorúan titkos!

Tárgy: E. J. és társai ügyében

Jelentés

Budapest, 1983. május 17.

A BRFK III/III-A. Alosztály „Gyűlölködők” fn. [fedőnévű] Előzetes Ellenőrzés adatai alapján 1983. május 16-án a Btk 148. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő nagy nyilvánosság előtt elkövetett izgatás büntetvének alapos gyanúja miatt nyomozást rendeltünk el az 1983. május 16-án őrizetbe vett:

Fk. Sz. Gy. [...]

Fk. P. Z. [...]

E. J. [...]

lakosok ügyében.

A rendelkezésre álló adatok szerint a 13. sz[ámú] Iparitanuló Intézetben egy osztályba járó Sz. Gy. és P. Z. gyanúsítottak 1982. őszén határozták el, hogy egy „punk” együttest alakítsanak, amelyhez röviddel ez után csatlakozott a baráti körükhöz tartozó E. J. is. A gyanúsítottak közül Sz. Gy. több számot írt az együttes számára, amelyek végső zenei és szövegbeli kialakításában mind hárman részt vettek.

A Meggyfa utcai „Mozaik” klubban 1983. február 19-én kb. 8-10 „punk” együttes részvételével koncertre került sor. Ekkor lépett a kb. 100-150 fő fiatalokból álló közönség elé a gyanúsítottak által alakított „Mosoly” [!] együttes. Műsorukban 6 számot adtak elő, amelyeket E. J. énekelt, de a számok előadásában vokálisan társai is részt vettek.

Az együttes személyi viták miatt a koncert után 1983 márciusában feloszlott, több fellépésük nem volt a nyilvánosság előtt. Az előadott számok címei: „A bevándorlók bére csak halál lehet”, „Cigánymentes övezet”, „Románia”, „Egyenruhám tiszta”, „Állj át”, „Éljenek a sokinheadok” [!]. A számok tartalma szerint alkalmasak az MNK [Magyar Népköztársaság] társadalmi rendje, a cigányok, a palesztinok, a román nép ellen gyűlölet felkeltésére, az „Egyenruhám tiszta” c[ímű] számuk a BM [Belügyminisztérium] szervek ellen irányul.

A gyanúsítottak a dalokat az MSZMP III/2. pártkörzet Meggyfa utcai hivatalos helyiségében adták elő.

Az 1983. május 16-án a gyanúsítottaknál megtartott házkutatáson Sz. Gy.-nél több egyértelműen fasiszta tartalmú verset, E. J.-nél az előadott számok gépelt szövegét, P. Z.-nél pedig 1 db [darab] rakéta pisztolyt foglaltunk le, amely az iü. [igazságügyi] fegyverszakértő előzetes megállapítása szerint emberélet koltására alkalmas löfegyver. Lefoglalásra került ezen túlmenően kazetta is, amely az előadott számokat tartalmazza.

Az ügyben vizsgálatot tanúk kihallgatásával, a zenekar működésével szimpatizáló, tagjaival azonos nézeteket valló és „punk” koncerteken fasiszta jellegű megnyilvánulásokat tevő személyek felkutatásával és elszámoltatásával folytatjuk.

A Fővárosi Főügyészség Állam Elleni Ügyek Osztályával való konzultáció alapján a gyanúsítottakat 1983. május 19-én előzetes letartóztatásba helyeztük.

Budapest, 1983. május 17.

Gy. L.

Dr. Gy. L. r[endőr] őrnagy

alosztályvezető

ÁBTL V-164.258 [Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, 164.258 számú vizsgálati dosszié]. Eredeti, géppel írt és aláírt tisztázata.

Részlet az egyik gitáros kihallgatási jegyzőkönyvéből

1983. június 10.

„Mi „skinhead” (bőrfejű) együttesnek alakultunk meg, ez nyugaton a punk után következő irányzat, bár úgy tudom egyszerre futott a punkkal, de Magyarországon egyértelműen punk utáni hullámnak számít. Tudomásom szerint a Mosoi volt az egyetlen hazai skinhead együttes. Elkezdtünk közösen próbálni [...]. A számok szövegeket - itt a számok szövegeire gondolok - én írtam, majd a zenét P.-val együtt alakítottuk ki, ilyenkor esetleg a szöveg is módosult, lehet, hogy P. is mondott ilyenkor egyes szavakat. E. viszont nemigen szólt ebbe bele, lévén hogy ő énekes volt, sem zeneileg, sem a szövegírás tekintetében nem tudott érdemlegesen beleszólni.”

[...] „A számokat ekkorra már jól begyakoroltuk, volt ugyan némi vita, hogy túl kemények a szövegek, bár ez inkább csak beszélgetés volt, de a klubban már őszintén megmondva elkaptam a becsvágy, hogy ennyi ember, kb. 150 fő előtt játszunk, és ki is állunk a közönség elé. [...] A szövegek élményanyaga különböző volt, a „Cigánymentes övezet”- az, hogy megverték a cigányok, a „Bevándorlók bére” az arabok ellen szól, mert az arabok megkergettek a November 7-e téren, a „Románia” pedig azért íródott, mert volt egy román könyv, ami magyarellenes volt, [21] [13] de ettől függetlenül is a románokkal kapcsolatban problémáim vannak, mert Erdélyben elnyomják a magyarokat. Az „Egyenruhám tiszta” c[ímű] vers rendőrelenes hangvételét nem személyi sérelem, hanem az indokolta, hogy a koncerteken pl. túl keményen lépnek fel apró rendzavarás esetén is, bár igaz, hogy itt helytelenül általánosítottam, mert a rendőrökre azért szükség van [a] közbiztonság szempontjából.”

Részlet az énekes kihallgatási jegyzőkönyvéből

1983. június 11.

„KÉRDÉS: Nyilatkozzon azzal kapcsolatban, hogy az 5. tételszám alatt lefoglalt nagy alakú kockás füzetben lévő „Skinhead” rajzolatban elhelyezett kisméretű horogkereszteket, „Zieg Heil”, „Heil Gestapo No Moscwa” feliratokat ki rajzolta?

FELELET: A rajzot a feliratokkal együtt én rajzoltam, ez mintegy szimbolikusan ábrázolja a Skinhead mozgalom szélsőséges (újfasiszta) szárnyát. A Mosoly együttes skinhead együttes, van is olyan számunk, hogy „Éljenek a skinheadek”. Megítélésem szerint mi a skinhead mozgalomnak nem az újfasiszta, hanem az új hullámos vonalát vittük. Számaink szövege, bár kemény, de nem újfasiszta, hanem nacionalista.

KÉRDÉS: Nyilatkozzon azzal kapcsolatban, hogy a „Bevándorlók bére” c[ímű] szám kezdő sora: „Fehérnek születtem, árja vagyok” mennyiben minősül csak nacionalista jellegűnek, mióta árja a magyarság?

FELELET: Mi ezt a gondolatot átvitt értelemben vettük, úgy, hogy Magyarországon a magyarok, mint itt lakók joggal elvárhatják, hogy az itt tanuló, dolgozó arabok viselkedjenek rendesen, ahogy nekünk kéne náluk, a magyar nép ennek az országnak a gazdája, és ebben az értelemben árja, vagyis elsőrendű. Mi úgy értettük ezeket a számokat, hogy ha valamely más nép (arab, román, stb.) vagy népcsoport (cigány) megsért bennünket, akármilyen módon vagy mértékben, jogunk van visszaütni.

KÉRDÉS: Ez a visszaütés akár - a számok szövegéből is adódóan - a kiirtásig is terjedhet?

FELELET: A számok szövegéből adódóan ez akár az elpusztításig is terjedhet, amilyen a sértés olyanok vagy súlyosabbnak kell lenni a válasznak is.

Ebből a válaszból adódik, hogy gyakorlatilag a számokkal is egyet értettem, legfeljebb egyes megfogalmazásokkal nem (pl. nem lehet lángszórónk), de a téma jól lett megfogva és megfelelően lett kifejtve, avval mindannyian egyet értettünk.

[...]

KÉRDÉS: Nyilatkozzon azzal kapcsolatban, hogy védelmére mit tud előadni?

FELELET: Mi egyrészt azért írtuk és adtuk elő ezeket a számokat, mert konfliktusaink voltak arabokkal, cigányokkal, rendőrökkel és túlzó formában panaszkodtunk erről, kissé túlzó formában. Sok barátunk volt, akik különböző együttesekben játszanak, volt egy olyan elképzelésünk, hogy az együttesrel kiemelkedhetünk a többiek közül, részben zeneileg, részben a szöveg kapcsán. Utólag elítélem ezt a dolgot, de ezen változtatni már nem tudok.”

[...]

Részlet a zenekar egyik ismerőseinek kihallgatási jegyzőkönyvéből

1983. június 16.

„A politikai témák közül emlékezetem szerint legélesebben a cigánykérdés vetődött fel, tudni illik többször volt a cigányokkal verekedés és egyéb probléma, így a társaságban eléggé elítélő vélemények hangzottak el a cigánysággal kapcsolatban, 'szemét mocskosoknak', 'bokszosoknak' hívtuk őket, akiket az állam tart el és közben csak a lopáson meg a bűnözésen jár az eszük, kéne valamilyen módot találni arra, hogy ezeket az elemeket megfékezzék. Itt szeretném hozzátenni, hogy a Mosoly együttes „Cigánymentes övezet” című száma, ha túlzott formában is, de beszélgetéseink lényegét tartalmazza, tudni illik arról nem volt szó, hogy kiirtsák őket. Itt legfeljebb mi addig jutottunk el, hogy rá kéne szorítani őket a rendszeres munkára, akár internáló táborokkal, akár egyéb módon (az internáló táboron itt nem az eredeti értelmét értettük). A másik téma a románság problémája volt, itt az Erdély elvesztése mindannyiunknak fáj és ezen túlmenően a magyarokkal szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés, az elnyomó intézkedések. Szó volt arról, hogy Romániában a könyvek, a színdarabok egy része a magyarokat ázsiaiaknak, barbároknak, bevándorlóknak nevezi és a románt felsőbbrendű lényeknek kívánja bemutatni, mint a magyarokat. Ez a szemlélet tükröződik a Mosoly együttes „Románia” című számában, ismét túlzó módon. A harmadik téma a rendőrség volt, nevezetesen az, hogy egy-egy koncert alkalmával a rendőrök néha túl keményen intézkednek, de meg kell jegyezni, hogy az „Egyenruhám tiszta” című szám már nagyon eltér a beszélgetésektől, mert azért mi a rendőrség egészét nem kívántuk megkérdőjelezni, arról nem volt szó, hogy verik az embereket, stb. Egyedül a „Bevándorlók bére” című számnak nincs beszélgetési alapja, mert sem a négerekkel, sem az arabokkal nem volt problémánk, ezt nem tudom honnan szedte a Mosoly együttes, mivel ez olyan fokú idegengyűlöletet fejez ki, ami egyrészt, másrészt valóban fasiszta szemléletre vall. Meg kívánom jegyezni, hogy a számokból az következne, hogy a Mosoly együttes tagjai fasiszták, de az én véleményem szerint nem azok. Más a számok szövege, és ennél sokkal enyhébb a fiúk véleménye. A náciizmust magát mind a hárman és velük együtt én elvetettük és ez így nem is került tulajdonképpen szóba.”

Budapesti Rendőrkapitányság javaslata a Mos-OI! zenekarra vonatkozó nyomozás lezárására

1983. június 27.

Budapesti Rendőrkapitányság

III/1. Alosztály

Szám 221-Bü-118/76/1983.

Szigorúan titkos!

Tárgy: E. J. és társai ügyének lezárására

Javaslat

Budapest, 1983. június 27.

A BRFK III/III-A. Alosztály „Gyűlölködők” fn [fedőnevű] előzetes ellenőrzésének adatai alapján a Btk. 148.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő nagy nyilvánosság előtt elkövetett igaztás büntetnének alapos gyanúja miatt 1983. május 16-án nyomozást rendeltünk el az 1983. május 16-19 között őrizetben, 1983. május 19-től előzetes letartóztatásban lévő:

[...]

alatti lakosok ügyében. [...]

A vizsgálat során megállapítottuk, hogy Sz. Gy. és P. Z. kb. két éve foglalkoznak rendszeresen zenei tanulmányokkal, és terveztek egy együttes megalakítását. Később csatlakozott hozzájuk 1982 őszén E. J. A gyanúsítottak hétvégén rendszeresen találkoztak a Budapest III. kerület Flórián téren egymással és a baráti társaságukhoz tartozó punk nézeteket valló társaikkal, valamint más együttesek tagjaival. Beszélgetéseik során politikai véleményüket is kifejtették, így a cigánysággal, a romániai magyar nemzetiség helyzetével, a BM szervek működésével kapcsolatban. E beszélgetések során nacionalista, sovíniszta állásfoglalásokat hangoztattak és gyakorlatilag e beszélgetések hatására alakult ki az együttes által később előadott számok szövege.

Az MSZMP III/2. körzet alapszervezet vezetősége a Hazafias Népfreget kezdeményezésére 1982 folyamán megalakította a „Mozaik” Ifjúsági Klubot. [...] Az év elején klubvezető váltás volt, és az új vezető gyakorlatlanságából adódóan az 1983. február 19-én tartott koncert előkészítése során több - súlyos következményekre vezető - hibát vétett.

A koncertről sem annak engedélyezésére hivatott szerveket, sem a politikai szerveket - többek között a helyiség tulajdonosát a III/2. pártkörzet vezetőségét - nem értesítette.

A koncertre eredetileg 4 együttest terveztek, azonban ezt később megváltoztatták, és más együttesek fellépésének is helyt adtak, így a gyanúsítottakból álló „Mosoly” együttesnek is. Klubvezető ezen túlmenően nem kérte el a fellépő együttesek számainak szövegét. A koncerten nagy létszámú, 100-150 főből álló közönség - nagyrészt a punk együttesek sleppje - vett részt.

Az eseményről az egyik együttestől 1983. február 17-én értesült a kerületi KISZ Bizottság képviselője, majd értesítése alapján a III. kerületi Rendőrkapitányság ifjúságvédelmi előadója és a III/2. MSZMP körzet titkára. Az elvtársak a koncert kezdetén kb. 17 és 20 óra között is ott tartózkodtak. Az ifjúságvédelmi előadó és a titkár elvtársak felhívták a klubvezető figyelmét a leírt problémákra. Kb. 21 óra körül, a mikor a „Mosoly” együttes fellépett a klubvezető sem volt a koncertteremben, mivel kb. fél órára eltávozott.

A „Mosoly” együttes számaik ft. [fiatalok] Sz. Gy. írta, azonban a végleges szövege kialakításában, hangszerelésében ft. [fiatalok] P. Z. is részt vett. A számokat 1982 novemberétől folyamatosan próbálták, erről szűkebb baráti körök is értesült, egyesek a próbákon is részt vettek.

A számok (Bevándorlók bére; Cigánymentes övezet; Egenruhám tiszta; Románia) egyértelműen fasiszta hangvételű, az MNK [Magyar Népköztársaság] társadalmi rendjét támadó, a román, palesztin és arab nép, valamint a cigányság ellen gyűlölet felkeltésére alkalmas, a BM [Belügyminisztérium]szerveket sértő és lejárató szövegeket tartalmaznak.

A számokból kisérgő, más népeket (népcsoportokat) kiirtásig terjedő gyűlölet a BM [Belügyminisztérium] szerveket sértő és alaptalanul vádoló nézetek gyakorlatilag alig motiválta. A gyanúsítottak többször összeütközésbe kerültek cigányokkal, hallották, hogy Romániában elnyomják a magyarokat, a rendőrök verik a fiatalokat [a] könnyűzenei koncerteken, stb. Ugyanakkor egyértelműen megállapítható, hogy a gyanúsítottak egyértelműen tudatában voltak számaik ellenséges voltával, „kemény szövegével”, de erre tudatosan törekedtek, mivel ezen az úton is ki akartak tűnni az ilyen nézeteket más formában, burkoltan valló együttesek közül (CPg, Kretens). Az együttesnek a fellépése után a nézők közül többen felhívták a figyelmét [!] számaik fasiszta jellegére. A „Mosoly” együttes 1983 tavaszán felbomlott E. J. és ft. [fiatalok] Sz. Gy. közötti - zenei - nézeteltérések miatt.

[...]

A gyanúsítottak a nyomozás során beismerő vallomásaikban a leírt tényállást teljes mértékben alátámasztották. Elkövetési okaik között kiemelték a siker és az érvényesülés vágyát. Igyekeztek a cselekményüket apolitikusnak beállítani. Ezt cáfolja Sz. Gy. vonatkozásában a házkutatás során lefoglalt notesz, amelyben két évvel ezelőtt K. I. cs.-i lakossal - volt osztálytársával - együtt írt versek találhatók, amelyek élesen antiszemita és kommunistaellenesek (Gettó Blues, Birkenau, Auswitzi [!] rángatózó, Párttag toborzó, stb.). A verseket más személyeknek nem mutatták meg, de a gyanúsítottban kialakult ellenséges nézetrendszer bizonyítja ezeket a szövegeket. [...]

Az ügy *társadalomra veszélyessége* kiemelkedő, hiszen több év óta Budapest területén nagy számú közönség előtt társadalmi rendünket ilyen nyíltan támadó szövegek nem hangzottak el.

A cselekmény *elősegítő körülményei* között szerepelnek a helyet adó III/2. MSZMP körzet és a klubvezető konkrét és egyéni mulasztásai. [...]

Megelőző intézkedésként a BRFK III/III.-A. Alosztállyal egyeztetve 7 személyt részesítettünk rendőrhatalósági figyelmeztetésben. Nevezettek más punk együttesek tagjai (...), botrányos magatartást tanúsító nézők (...), az antiszemita versek írója (K. I.), a Mozaik Klub vezetője (...) és a kommunista ellenes dalt éneklő tanuló (...).

A fentiek alapján

- Sz. Gy., P. Z. és E. J. a Btk 148. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő nagy nyilvánosság előtt elkövetett izgatás,
- [...]

büntett elkövetésével gyanúsíthatók.

A fentieket bizonyítják:

- tanúvallomási jegyzőkönyvek,
- szakértői szakvélemények,
- tárgyi bizonyítékok (a koncert hangfelvétele)
- gyanúsítottj jegyzőkönyvek.

A leírtak alapján kérem engedélyezni Erdős József és társai ügyének lezárását és az alábbi intézkedések megtételét:

E.J., ft. [fiatalok] S. Gy. és ft. [fiatalok] P. Z. ügyében az iratoknak vádemelési javaslattal a Fővárosi Főügyészségre történő megküldését,

[...]

Dr. Gy. L. [endőr] őrnagy, alosztályvezető

Dr. R. L. [endőr] százados, fővizsgáló

ÁBTL V-164.258 [Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, 164.258 számú vizsgálati dosszié]. Eredeti, géppel írt és aláírt tisztázat.

Részlet Erdős Péternek a „Felszólalás a szennyhullám ügyében” című cikkéből

1983. július

[...]

„A Mozaik ifjúsági klub színpadáról fél tucat vagy annál is több olyan szöveg hangzott el ez alkalommal, amelyet nem idézek. Mocskolódások, az ország külpolitikai érdekeit sértő durva ostobaságok, olyan kitételek, amelyekből büntető törvénykönyvünk is elpirulna. Az egyik dal nemes egyszerűséggel, de szó szerint, a cigányok kiirtására szólít fel. Fogjunk össze magyarok, éneklük az elvadult kamaszok, valósítsuk meg a cigánytalanított országot - így mondják - irtsuk ki őket. Szégyenkezve ugyan, mégis idézzünk fel egy versszakot a Mosoly együttestől (több koncerten hangzott el az említett klubban: [...] De mi az új a fajgyűlöletben, az agresszióban,

az alja-nacionalizmusban? Mindez a társadalmi élet legősőbb reakciós kellékárába tartozik. [...] Az államiság viszont azt jelenti, szerény felfogásom szerint, hogy az állam, annak igazgatási szervei, bíróságai kötelesek biztosítani, hogy az említett szabadságjogok a törvényes rend keretei között mozogjanak. A horogkereszt, a fajgyűlölet, a mások testi épsége elleni merénylet, vagy az arra való felszólítás pedig semmiképpen se tartozik a törvényes rend keretébe. [...] Akár így, akár úgy, a hóbörgő, megvadult kamaszok előbb-utóbb beleütözköznek a társadalom cselekvő rosszállásába, sebeket kapnak, és legalább egy részük véglegesen a deviancia útjára téved. Akkor már nem úgy, mint egy bűnös politikai tudatlan zászlóhordozója, hanem mint közönséges bűnöző. [...] Könyvtárban kerestem, de nem találtam a buchenwaldi eskü szövegét. 1945 áprilisában katolikus papokkal, francia ellenállókkal, Európában rekedt angol patikussal, jugoszláv srácokkal és bátor orosz kommunistákkal együtt esküdtem meg arra, hogy a fasizmus semmilyen formáját sem tűröm. Az eskü szövegére pontosan nem emlékszem. Érzéseimre és a lényegre igen. Ez az eskü kötelez."

Megjelent: *Kritika* folyóirat, 1983. 6. szám

Részlet Pesti Központi Kerületi Bíróság 1. Fk. 30.696/1983/5. számú ítéletéből

1983. szeptember 29.

„A vádlottak mindhárman bűnösségüket és a bűncselekmény elkövetését beismerték. Jóllehet érdemi védekezésük arra irányult, hogy a sz

ámok megírásával és előadásával csak ki akartak tűnni a többi együttes közül, nem kívántak gyűlöletet kelteni, egybehangzóan elmondták azt is, hogy a számokat azért írták meg, mert különböző okok miatt haragudtak a cigányokra, az arabokra, a románokra és a rendőrökre. A vádlottak vallomását a kihallgatott tanúk is különböző részletekben megerősítették. Ennek alapján meg lehetett állapítani, hogy a koncert szervezése során olyan alapvető mulasztások történtek, amely nélkül a vádlottaknak nyilván nem állt volna módjukban a bűncselekményt elkövetni. [...] Az ilyen módon megnyugtatóan megállapítható tényállás szerint a vádlottak célja a tényállásban szereplő számok előadásával egyértelműen saját érzelmeik másokban való felkeltése volt, szerepet kaphatott természetesen, mint ahogy a pszichológus szakértői véleményben felmerült, a feltűnési vágy, ez azonban csak motiválta a szövegválasztást és mint ilyen csak az alanyi oldalon lévő, nem szükségszerű tényállási eleme a bűncselekménynek. [...] A gyűlölet az ellenszenv szélsőséges formája. Azt, hogy a vádlottak ilyen érzelmeiket táplálták a dalokban szereplő népekkel, illetve fajjal valamint a rendőrökkel szemben, maguk sem vitatták. A dalok szövege pedig egyértelművé teszi, hogy ez az ellenszenv ilyen szélsőséges formában jelentkezhetett náluk. [...] Mindez annyit jelent, hogy ezek a népek illetve fajok annyira ellenszenvesek, hogy ki kívánják irtani őket, illetve a rendőröket teljesen egyértelműen és maximálisan lejártni szeretnék. [...] mindhárom vádlott javára enyhítő körülményként értékelte feltárá jellegű beismerő vallomását, figyelemmel arra is, hogy a vádlottak beismerése végül is kiterjedt a célzatra is. További enyhítő körülményként kellett figyelembe venni a töredelmes megbánást tanúsító magatartásukat, valamint a koncert szervezése során tapasztalható szervezetlenséget, [...] I. rendű vádlott javára további enyhítő körülmény fiatal felnőtt kora. Súlyosbító körülményként észlelte a bíróság mindhárom vádlott terhére, hogy az általuk elkövetett igazgatási cselekmény a törvény két fordulatába ütközik és kétszeresen is súlyosabbnak minősül. [...] Jóllehet a vádlottak által elkövetett bűncselekmény tárgyi súlya magas, figyelemmel azonban az alkalmi elkövetésre, az elkövetést megkönnyítő külső körülményekre és arra, hogy a vádlottak koruknál fogva nyilvánvalóan nem megrögzötten helyezkednek szembe a Magyar Népköztársaság alkotmányos rendjével és politikájával, a büntetési célok között az egyéni nevelési cél érdekében a bíróság szükségesnek látta alkalmazni a [...] s ez az általános megelőzési cél érvényesítését sem veszélyezteti."

Címkék:

[punk](#) ^[14]

[skinhead](#) ^[15]

[ellenzék](#) ^[16]

[cigányok](#) ^[17]

[cigánykérdés](#) ^[18]

[1980-as évek](#) ^[19]

[Erdős Péter](#) ^[20]

[alternatív zene](#) ^[21]

[Beszélő](#) ^[22]

Kiadás: 13. évfolyam (2013) 2. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/a_punk_es_skinhead_zene_a_nyolcvanas_evek_elejen.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/a_punk_es_skinhead_zene_a_nyolcvanas_evek_elejen.html

[2] <http://www.youtube.com/watch?v=AYlgk-yLull>

[3] <http://www.youtube.com/watch?v=ngDFNJSb8Ho>

[4] <http://www.youtube.com/watch?v=GlnZPr70DoU>

[5] http://www.youtube.com/watch?v=KDX4_ylkoDI

[6] <http://www.youtube.com/watch?v=ZsaCnHyRfp4>

[7] <http://www.youtube.com/watch?v=4PVgWVsqn8>

[8] http://vasihazafi.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=554:qez-meg-mindig-eleg-huzosq-kordokumentum-a-80-as-evekb-l-ramonnal&catid=11:hallgativalo&Itemid=14

[9] http://www.youtube.com/watch?v=mDlrqFsA_4k

[10] <http://www.youtube.com/watch?v=sj-dWBSJVZM>

[11] <http://www.zene.net/index.php?type=20&id=1132>

[12] <http://www.youtube.com/watch?v=fn-RnGlcJ7k>

[13] https://www.archivnet.hu/.../tiny_mce/jscripts/tiny_mce/plugins/paste/blank.htm%23_ftn21

[14] <https://www.archivnet.hu/cimkek/punk>

[15] <https://www.archivnet.hu/cimkek/skinhead>

[16] <https://www.archivnet.hu/cimkek/ellenzek>

[17] <https://www.archivnet.hu/cimkek/ciganyok>

[18] <https://www.archivnet.hu/cimkek/ciganykerdes>

[19] <https://www.archivnet.hu/cimkek/1980-evek>

[20] <https://www.archivnet.hu/cimkek/erdos-peter>

[21] <https://www.archivnet.hu/cimkek/alternativ-zene>

[22] <https://www.archivnet.hu/cimkek/beszelo>